

Prezes Izby Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych
dr hab. Krzysztof Wiak

Warszawa, 27 czerwca 2025 r.

IN.071.1.2025

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2025 -06- 30
<i>Zotane osobiscie</i>	
ZAL.	NR

Pan
dr hab. Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

W odpowiedzi na pismo z dnia 26 czerwca 2025 r. (VII.602.304.225.KNK) w sprawie wpływu do Rzecznika Praw Obywatelskich wniosków dotyczących rozpoznawania protestów wyborczych przeciwko ważności wyboru Prezydenta RP uprzejmie informuję, że zgodnie z art. 129 ust. 2 Konstytucji RP wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyboru Prezydenta RP na zasadach określonych w ustawie. Zasady te określono w art. 82 i art. 83 oraz art. 321-323 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz.U. z 2025 r., poz. 365, dalej: „k.wyb.”). Zgodnie z art. 82 § 1 k.wyb., przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu: 1) dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub 2) naruszenia przepisów Kodeksu wyborczego dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

Z dotychczasowej, wieloletniej praktyki Sądu Najwyższego wynika, że w sprawach tych często składane są jednobrzmiące protesty, na ogół w oparciu o udostępnione w przestrzeni publicznej wzorce.

W Sądzie Najwyższym przyjęto dwa sposoby postępowania z protestami wyborczymi o tożsamej treści.

Po pierwsze, tożsame protesty łączono postanowieniem. Przykładowo postanowieniem Sądu Najwyższego z 1 grudnia 1995 r., III SW 1091/95, zarządzono: „na podstawie art. 219 i art. 13 § 2 k.p.c. w związku z art. 75 ust. 1 ustawy z dnia 27 września 1990 r. o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej /Dz.U. Nr 67, poz. 398 ze zm./ w sprawie III SW 1091/95 połączyć do

łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze 139.391 protestami wyborczymi, znajdującymi się w paczkach oznaczonych numerami: od nr 561 do nr.664, od nr 80 do nr 820, od nr 830 do nr 930 i w paczce numer 980, o jednakowej treści, zawierającymi zarzut naruszenia art. 41 ust. 1 pkt 1 wyżej wymienionej ustawy przez podanie w zgłoszeniu Aleksandra Kwaśniewskiego jako kandydata na Prezydenta R.P. nieprawdziwych danych o jego wyższym wykształceniu”.

Po drugie, protesty łączono na podstawie zarządzenia (np. zarządzenie z dnia 1 grudnia 1995 r. w sprawie III SW 247/95).

Dotychczas w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego tożsame protesty łączone były postanowieniami. Przykładowo, podczas rozpoznawania spraw z protestów przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r. połączono do wspólnego rozpoznania 4085 protestów wyborczych, w których podniesione zostały analogiczne zarzuty (I NSW 84/20).

Obecnie, z uwagi na bardzo duży wpływ jednobrzmiących protestów wyborczych i skrócony czas ich rozpatrywania w przypadku wyborów Prezydenta RP (30 dni), mając na względzie szybkość postępowania i ekonomikę procesową, przy jednoczesnym zapewnieniu, że istota wszystkich podniesionych zarzutów zostanie rozpoznana, Sąd Najwyższy po przekroczeniu pułapu 10 000 protestów wyborczych powrócił do stosowanej przez Izbę Administracyjną, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych praktyki łączenia spraw w drodze zarządzeń.

Sąd Najwyższy rozpatruje protest w składzie 3 sędziów, w postępowaniu nieprocesowym, i wydaje opinię w formie postanowienia w sprawie protestu (art. 323 § 1 k.wyb.). Sąd Najwyższy rozpoznając protesty wyborcze współpracuje z Państwową Komisją Wyborczą i Prokuratorem Generalnym – zwracając się do tych organów o zajęcie stanowisk i udostępniając im w tym celu kopie protestów wyborczych. W odniesieniu do protestów tożsamych o takie stanowisko zwraca się na ogół tylko raz.

Tak postąpiono przykładowo w odniesieniu do 4085 protestów wyborczych złożonych w 2020 roku, w których podniesione zostały analogiczne zarzuty (I NSW 84/20). W tej sprawie Sąd Najwyższy zwrócił się do Prokuratora Generalnego i Państwowej Komisji Wyborczej o zajęcie stanowiska wyłącznie raz. Praktyka ta jest kontynuowana także w 2025 roku, przykładowo w sprawie o sygn. akt I NSW 208/25. Prokurator Generalny zajął w niej stanowisko w dniu 16 czerwca 2025 r., a wobec tożsamej treści dołączonych do tej sprawy protestów, nie było potrzeby wystąpienia ponownego.

W odniesieniu do wskazanej wyżej praktyki zwracania się o stanowiska, wskazać należy, że jednokrotne zwrócenie się o stanowisko do uczestników postępowania w sprawach połączonych do wspólnego rozpoznania nigdy dotychczas nie budziło wątpliwości Państwowej Komisji Wyborczej i Prokuratora Generalnego. Niejednokrotnie, nawet w przypadkach, gdy protesty wyborcze nie były identyczne, lecz zawarte w nich zarzuty powielają się co do swojej istoty, organy te, zajmując stanowisko, powoływały się na swoje opinie zawarte we wcześniejszych pismach, w których ustosunkowywały się do istoty tych zarzutów. Częste były również sytuacje, w których w jednym piśmie zajmowano zbiorcze stanowisko odnośnie do nawet kilkudziesięciu protestów wyborczych. Praktykę tę potwierdził również przedstawiciel Prokuratora Generalnego Adama Bodnara podczas posiedzenia jawnego w dniu dzisiejszym, w sprawie o sygn. akt I NSW 68/25. Z protokołu posiedzenia wynika, że „Prokurator Prokuratury Krajowej Małgorzata Słowińska w imieniu PG potwierdziła stanowisko Przewodniczącego PKW dotyczące praktyki łącznego przedstawiania stanowisk w przypadku protestów wyborczych, które są tożsame co do treści. Wskazała, że nie wyobraża sobie sytuacji, w której w tożsamych protestach PG zająłby różne stanowiska”.

Sąd Najwyższy zapewnia, że zachowuje najwyższe standardy w zakresie rozpoznawanych protestów wyborczych. Przede wszystkim nigdy nie odmówiono Prokuratorowi Generalnemu wglądu do całości akt postępowania sprawy, w której z takim wnioskiem wystąpił. Prokurator Generalny Adam Bodnar zwrócił się o to jednak dotychczas tylko w jednej sprawie i jej akta zostały mu udostępnione tego samego dnia.

Sąd Najwyższy podejmuje również wszelkie starania, które mają na celu rozstrzygnięcie zgłaszanych nieprawidłowości dotyczących przebiegu głosowania i ustalania jego wyników. W związku z tym dotychczas zwrócono się z odezwaniami do właściwych miejscowo sądów rejonowych lub przeprowadzono postępowania dowodowe w postaci oględzin i przeliczenia kart wyborczych z 24 obwodowych komisji wyborczych, w przypadku których zakwestionowano uzyskany wynik głosowania. Przeprowadzono również oględziny zaświadczeń o prawie do głosowania w miejscu pobytu w dniu wyborów. Warto również zaznaczyć, że podczas przeprowadzanych oględzin obecni przedstawiciele Prokuratora Generalnego i Państwowej Komisji Wyborczej nie zgłaszali żadnych uwag ani zastrzeżeń co do przebiegu postępowania dowodowego.

Niezależnie od tego, w 3 sprawach Sąd Najwyższy zdecydował się na rozpoznanie protestów wyborczych na posiedzeniu jawnym – w celu przesłuchania osobowych źródeł dowodowych i rozstrzygnięcia zgłaszanych wątpliwości co do przebiegu głosowania i ustalania jego wyników.

Warto przy tym zaznaczyć, że zasadą jest, że Sąd Najwyższy rozpoznaje protesty wyborcze na posiedzeniach niejawnych.

Na dzień 27 czerwca 2025 r. Sąd Najwyższy wydał 818 postanowień, w sprawach z protestów wyborczych, w tym:

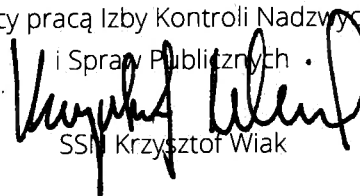
- 8 protestów zostało uznanych za zasadne, lecz bez wpływu na wynik wyborów;
- 6 protestów zostało uznanych za niezasadne;
- 391 protestów wyborczych zostało pozostawionych bez dalszego biegu;
- 413 protestów zostało zakończonych w inny sposób poprzez połączenie z innym protestem.

W ramach sprawy o sygn. akt I NSW 208/25 rozpoznano łącznie 49 598 protestów wyborczych, natomiast w sprawie o sygn. akt I NSW 1371/25 - 3960 protestów wyborczych.

Jednocześnie zapewniam, że wynikający z przepisów Kodeksu wyborczego termin na wydanie uchwały w sprawie ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej nie jest zagrożony.

z wyrazami szacunku

Prezes Sądu Najwyższego
kierujący pracą Izby Kontroli Nadzwyczajnej

i Spraw Publicznych

SSN Krzysztof Wiak

SĄD NAJWYŻSZY

Rzeczypospolitej Polskiej

Pl. Krasińskich 2/4/6 00-951 Warszawa

Prezes Sądu Najwyższego
Izba Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPŁ.	2025 -06- 30
ZAŁ. NR	

Pan
dr hab. Marcin Więcek

Rzecznik Praw Obywatelskich